

EVANGELIKUS ŐRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik hetenként egy iven.
Kéziratokat, előfizetési díjakat, hirdetések
szövegét és díját a szerkesztő-kiadó címére
kell küldeni.

FELELŐS SZERKESZTŐ-KIADÓ:
GEDULY HENRIK evang. lelkész,
NYIREGYHÁZA.

A lap ára egész évre 12 kor., félfévre 6 kor.
negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 40 fillér.
Hirdetés ára oldalanként 40 kor.

TARTALOM-JEGYZÉK: Vezércikk. Országos prot. szövetség. — Hibás kimutatás. *Maróthy Emil.* — Egyetemes nyugdij-intézet: Leintett viszonzulás.* *Horváth László.* — **Belélet.** — Hirdetések.

ORSZÁGOS PROT. SZÖVETSÉG.

Az alapszabály-tervezet.

E jelentős eszme propagálásával kezdjük jelen évfolyamunk művét, s boldogok volnánk, ha ez évi utolsó számunk már a mű diadaláról számolhatna be. Adja Isten! Ez volna a hazai protestantizmus igazi boldog újéve, boldog megifjodása.

A lapunk m. évi utolsó számában oly kívánatosnak jelzett országos prot. szövetség létesítéséhez az első alap máris megvan. Legalább terv alakjában napvilágot látott a tervezett szövetség alapszabályzata. Azt hisszük, összes olvasóinkat érdekelni fogja, mily keretek között óhajtanák azt az ezen eszmével foglalkozó prot. vezérférfiak megvalósítani s azért a tervezetet egész terjedelmében közöljük az alábbiakban. Magunk részéről egyelőre annyit jegyezve meg, hogy mi e tervet sokkal szélesebb alapokon szeretnők kidolgozva látni. Egyébként szóljanak hozzá mindazok, akik — s hisszük, ide tartozik minden lelkes protestáns ember — őszintén óhajtsák e terv megvalósítását, mi szívesen nyitunk tért a megbeszélésre és tudjuk, hogy maguk a tervezők sem tekintik e tervet változhatatlannak, sőt ők maguk is szívesen veszik a bárhonnán jövő gyakorlatias változtatási tanácsokat.

A tervezet maga eként hangzik:

„Az Országos Protestáns Szövetség“ ALAPSZABÁLYTERVEZETE.

I. Az egyesület címe és székhelye, célja és munkaköre.

1. §.

Az egyesület címe: „Országos Protestáns Szövetség.“ Székhelye: Budapest.

2. §.

Az országos protestáns szövetség célja: egyháztársadalmi és egyházpolitikai érintkezést teremteni a protestáns egyházak között. Az egyháztársadalmi munka együttes felkarolása által a protestáns egyházi élet vallás erkölcsi és anyagi felvirágoztatása, a

protestáns öntudat ébresztése, fejlesztése és terjesztése, az egyházak socialis tevékenységének irányítása. Az egyetemes felvilágosodás és nemzeti haladás nagy érdekeinek előmozdítása s e végett egy protestáns tudomány-egyetem létesítése, munkálása; továbbá a reformáció négy százados emlékünnepeinek méltó előkészítése és rendezése.

3. §.

E célok elérése végett a szövetség évenként nagygyűlést tart, melyen főképen egyháztársadalmi és egyházpolitikai kérdésekben állást foglal, felolvasásokat, előadásokat tart. A közgyűlésen kívül a szövetség emberbaráti intézmények létesítése, továbbá a sajtó és irodalom útján munkálja céljait; e végből egyesületi lapot vagy folyóiratot létesít, pályadíjakat tűz ki s általában felhasználja a toll és szó hatalmát kitűzött céljának elérésére.

II. A szövetség viszonya, az egyházi hatóságokhoz és más rokon egyesülethez.

4. §.

A szövetség az egyházi hatóságoktól teljesen független, de munkálkodásában azokkal kölcsönhatásban igyekszik eljárni.

Az országos protestáns egyesületekkel a közös célok elérésére lehetőség szerint együtt működik.

III. A szövetség tagjai.

5. §.

A szövetségnek tagja lehet minden protestáns egyházi és iskolai egyesület vagy testület; mint egyes ember, minden nagykorú protestáns férfi vagy nő.

6. §.

A tagegyesületek tagsági díjat nem fizetnek; óhajtandó azonban, hogy a közös nagy célokra anyagi segítséget is nyújtsanak.

7. §.

Az egyesek, mint tagok vagy alapító vagy rendes tagok. Alapító tag az, aki egyszersmindenkorra 200 kettő százkoronát a szövetség pénztárába befizet. Rendes tag az, aki a tagsági díj fejében évenként 2 kettő koronát fizet.

8. §.

A szövetség alapító és rendes tagjai a nagygyűlésen tanácskozási és szavazati joggal bírnak.

9. §.

Tagsági jogait csak az gyakorolhatja, ki tag-

sági díjával az előző pénztári évről hátralékban nincs.

IV. *A szövetség jövedelemforrásai és vagyona.*

10. §.

A szövetség jövedelmét alkotják a befolyó tagsági díjak, a kiadványok jövedelme, az adományok és hagyományok.

V. *A nagygyűlés.*

11. §.

A nagygyűlést az egyesület tagjai alkotják, idejét és helyét az intéző bizottság határozza meg, ugyanez készíti elő. Évenként rendszerint egyszer tartandó. Szükség esetén azonban az intéző bizottság határozata folytán vagy önkaratulag is az elnökség által többször összehívható, illetve összehívandó.

12. §.

Határozatok a nagygyűlésen a jelenlevők többsége által nyílt szavazás útján hozatnak. Választásoknál vagy személyes kérdések eldöntésénél az elnökség titkos szavazást is rendelhet el.

13. §.

A nagygyűlés tárgyai:

- a) Jelentés a szövetség évi működéséről.
- b) A költségvetés megállapítása és a számadások megvizsgálása.
- c) Minden három évben a tisztviselők megválasztása s évenként az időközben megüresedett tisztviselői helyek betöltése.
- d) Indítványok és az intéző bizottság által előterjesztett ügyek elbírálása.
- e) Alapszabályok módosítása.
- f) Előadások, felolvasások ezen alapján egyháztársadalmi és egyházpolitikai kérdésekben állásfoglalás.

A nagygyűlés mindig templomi istentisztelettel kezdődik és imával végződik.

Mindennemű indítványok, előadások, felolvasások teljes szövegükben a nagygyűlés előtt két héttel az elnökséghez beadandók.

14. §.

A nagygyűlést megelőzőleg vagy követőleg tartják, illetve tartathatják az egyes tagegyesületek, mint szakosztályok közgyűléseit a maguk külön alapszabályaik szerint.

VI. *A szövetség tisztviselői.*

15. §.

A szövetség képviselői a) Egy lelkes és egy világi elnök, b) öt lelkes és öt világi alelnök, c) egy főtítkárral, egy ügyvezető titkárral, d) két jegyzővel, e) pénztárnokkal, f) két ügyésszel, kik az egyesület tagjai közül viszonylagos szótöbbséggel 3 évre választatnak.

16. §.

Az elnökség az intéző bizottság határozata szerint összehívja, rendezi és vezeti a nagygyűlést; képviseli a szövetséget a hatóságok és mások irányában; joga van a szövetségi pénztárt bármikor megvizsgálni; a szükséghez képest az intéző bizottságot összehívja, a kifizetéseket utalványozza. Az elnököket akadályoztatásuk esetén az alelnökök helyettesítik; hivatali, esetleg korbelti időszakság sorrendjében.

17. §.

A főtítkárral előterjeszti az évi jelentést.

Az ügyvezető titkárral előkészíti az intézőbizottsági és nagygyűlések tárgyát és elkészíti az évi jelentést; folytatja a levelezéseket, általában az egyesület ügyviteli teendőit végzi s az irattárat megőrzi és kezeli.

18. §.

A jegyzők vezetik az intézőbizottsági és nagygyűlés jegyzőkönyveit.

19. §.

A pénztárnok kezeli a szövetség pénztárát; a tagsági díjakat beszedi; a bevételekről és kiadásokról pontos számadást vezet; a pénztár állásáról és kezeléséről az intéző bizottsági üléseken jelentést tesz; elkészíti a költségeloirányzat-tervezetet és a részletes számadást; kifizeti a költségvetéssel megállapított és az elnök által utalványozott összegeket. A szövetség tagjainak névsótát szabályzerű törskönyvben nyilvánítja.

VII. *Az intéző bizottság.*

20. §.

Az ügyészek a szövetség jogügyeit látják el.

Az intéző bizottság tagjai: a szövetség tisztviselőin kívül a tagegyesületek elnökei, titkárai vagy az utóbbiak nem léteben jegyzői. Ha egy tagegyesületnek több jegyzője van, ezek közül a hivatalára, illetve életkorára nézve idősebb jegyző az intéző bizottság tagja.

21. §.

Az intéző bizottság elnöksége a szövetség elnöksége; jegyzői a szövetség jegyzői.

22. §.

Intéző bizottsági gyűlést az elnökség nagygyűlés előtt mindenestre, máskor a szükséghez képest összehívni jogosult, illetve köteles.

23. §.

A nagygyűlésen tárgyalandó, illetve tartandó indítványok, előadások, felolvasások teljes szövegben az intéző bizottság elé terjesztendők s azok a nagygyűlés elé csak az intéző bizottság többségének akarata alapján terjeszthetők.

24. §.

Az intéző bizottság igazgatja a szövetség ügyeit; megállapítja s a szükséghez képest megbíráltatja a szövetség kiadványait, gondoskodik a szövetség vagyionának lelkiismeretes kezeléséről. A szükséghez képest bizottságokat alakít.

25. §.

Határozathozatalra az elnökségen és jegyzőkön kívül legalább 10 tag jelenléte szükséges.

VIII. *A szövetség pecsétje.*

26. §.

A pecsét közepén 3 égő faklya jelkép; körirata: „Országos protestáns szövetség.” A pecsét az elnök őrizete alatt áll.

IX. *A szövetség feloszlása.*

27. §.

A szövetség feloszlását csak olyan nagygyűlés határozhatja el, mely félévi előzetes kihirdetéssel egyenesen e célból hivatott össze és a melyen a jelenlevők kétharmada a feloszlás mellett van.

28. §.

Feloszlás esetén a szövetség vagyona az illető protestáns egyházak egyeteme között a tagok aránya szerint osztatik meg és minden részen saját felekezeti jótékony célra fordítandó.

29. §.

A szövetség feloszlását vagy alapszabályainak módosítását célzó határozatok foganatosítás előtt megerősítés végett a m. kir. belügyminiszter elé terjesztendők.

30. §.

Ha a szövetség a jelen alapszabályokban kitűzött céljától és működési körétől annyira eltérne, hogy működésének folytatása az állam vagy a szövetség tagjainak anyagi érdekét veszélyeztetné: működése a magyar királyi alkotmányos kormány által felfüggesztetik, az erre elrendelendő vizsgálat eredményéhez képest a szövetség az alapszabályok pontos megtartására feloszlítás terhe alatt utasittatik, esetleg végleg is feloszlattatik.

31. §.

Jelen alapszabályok megerősítés végett a m. kir. belügyminiszterhez felterjesztetnek.

Hibás kimutatás.

Ha valaki azt mondaná, hogy életének azok a legkellemetlenebb napjai, a melyeken a fizetését elveszi, kinevetné a világ érte. De ha ezt egy evangélikus lelkész mondja, én nem tudnék mosolyogni rajta. Mert szomorú dolog az a párbérszedés nagyon. Az embernek elszorul a szíve, mikor előjönnek a falu szegényei s elhozzák a lelkésznek a maguk járandóságát gabonában (nekem az utolsó napszámom is épen úgy egy kila (62 liter) rozst, mint a $\frac{1}{2}$ telkes gazda. Hányanak elengedném, ha szívem sugallatát követném! De el kell fogadnom, ha sokszor sajnálkozva is, mert erre a családom iránti kötelesség és egyéb tekintetek kényszerítenek. Annyi azonban bizonyos, hogy a párbérszedést nem számítom kedves foglalkozásaim közé. Hát még a kinek erőszakkal, végrehajtás útján kell ezeket a szegénységen megvennie! Az olyan gabonából nagyon keserű lehet a kenyér.

Aztán ilyenkor elgondolkozik az ember. Eszembe jut az ősök mély vallásossága, akik ezt a nagy terhet az egyházak alakulásánál szívesen magukra vállalták, és a mai nemzedék az ő gyengülő hitével, amely ugyanazt a terhet már nyögve, panaszszal viseli. És feltűnik lelkem előtt a szocializmus fenyegető réme. Nem annak az észszerű szocializmusnak, mely a szegény nép sorsán tisztességes eszközökkel kíván javítani s a mely ezért általános rokonszenvet érdemel; hanem annak az elvadult „nemzetközi“-nek réme, mely Istent nem tisztel, hazát nem ismer és a társadalmi rend ellen tör, a melytől lelkem borzad és undorodik. Én Istenem, gondolom ilyenkor magamban, ha egy ilyen lelketlen izgató jönne a mi túlterhelt és e miatt gyakran elkeseredett népünk közé, milyen rettenetes rombolást tudna az véghezvinni a mi gyülekezeteinkben! Pedig, hogy a szocializmus meg fogja egyszer támadni a mi egyházunkat is, arra ellehetünk készülv.

Azért nagy örömmel és a megnyugvás érzésével vettük a kormány azon ígését, hogy az egyházi terhek megkönnyítésére tetemes segélyt bocsát rendelkezésünkre. Tehát amennyire annyira segítve

lesz a szegénységen, s maga az állam emel védőbástyát egyházunknak a szocializmus támadásai ellen. Szinte remegve várjuk az erre vonatkozó törvény meghozatalát.

De vártunk ezzel kapcsolatban mást is, valami mozgalmat az egyházon belül, valami előkészületfélét. Vártuk az intéző köröktől, hogy valami tervet készítenek, valami módozatot ajánlanak az állami segély helyes felhasználására nézve, s azt alkotmányos úton megvitatás és tárgyalás végett ha nem is az egyes egyházközségekhez, de legalább az egyházmegyékhez beterjesztik. Gondoltuk, új adóösszeírás lesz az egyházközségekben esperességi kiküldöttek szigorú ellenőrzése mellett a papi és tanítói híványok alapján, a terményekben fizetett járandóságokat pénzre változtatják (legalább nem fog senki panaszkodni, hogy búza helyett szemetet kap), a szolgálmányokat megváltatják, s így mindent pénzre fordítva, kiszámítják, hogy a jelenlegi egyházi adó hány százalékát teszi az állami adónak, először az egyházközségekben, azután országos átlagban, s hogy a nyert államsegélylyel hány százalék terhet lehet a hívekről országszerte levenni.

De mindebből nem történt semmi. És hogy mi fog történni ezután, nem tudjuk. Bekötött szömmel állunk a teherkönnyítő államsegélylyel szemben mind e mai napig. Azaz hogy mégsem egészen. Egy kis részen keresztül kezdünk homályosan látni valamit, és a mit így látunk, attól mindjárt meg is döbbenünk.

A dunáninni egyházkerület, s azt hiszem, más kerületek jegyzőkönyvébe is fel van véve egy táblás kimutatás, a melyben minden egyes egyházközségre nézve „pontosan“ ki van számítva, hogy mily összegű államsegélyre van az illető gyülekezetnek szüksége, hogy híveinek egyházi adóterhe az állami egyenes adónak 80, 70... 20 százalékára leszállíttassék. Hogy mi célból van ez a kimutatás oda felvéve, azt az illető jegyzőkönyvi pont nem mondja meg. Úgy kell azt magunknak találgatnunk; a mint hogy én is most merő találgatásokba vagyok kénytelen bocsátkozni.

Ha a cél az volt, hogy mindenkinek módjában álljon idején hozzászólani, akkor a közlést hálás köszönettel fogadjuk. Mert mindnyájunknak közös érdekünk az, hogy az államsegélyt a lehető leghelyesebben felhasználjuk s vele híveink súlyos adóterhén mindenütt egyenlő mértékben könnyítsünk. Ha azonban azok a számok már bevégzett tény akarnának jelenteni és azt mutatnák, hogy minden egyes gyülekezetnek mily összegű államsegélyre lehet igénye és *kilátása*, ha az egyházi adó országszerte 80, 70... 30 százalékra leszállíttatik: akkor ez ellen kötelességünk felszólalni, mert ám a számítás nézetem szerint részint megbízhatatlan, részint hibás alapon történt.

Úgy látszik, — mert ebben a kérdésben semmit nem tudunk bizonyosan, — hogy a számítás alapjául azokat a régebbi bevallásokat vették, a melyeket, ha jól tudom, 1903-ban* kivántak be az egyházközségek-től, mikor a reformátusokkal közös bizottság az ő emlékezetes „véleményét az 1848. XX. t. c. végrehajtásáról“ készült a kormányhoz felterjeszteni. Ezek a bevallások azonban sem ellenőrizve, sem felülvizsgálva nem voltak és azért sok tekintetben megbízhatatlanok. Tudok esetet, hogy egy gyülekezet abban az időben templomát javíttatta és tornyát fedette, minélfogva a hívekre nagyobb összeg volt kivetve,

* Az 1902-ik évre nézve kivánták be.

s az illető lelkész bona fide ily erősen megadóztatva vette fel hiveit a bevallásba. No hát ezt akkor, a mikor az év. hívek megterhelését egész nagyságában kellett a kormány előtt feltüntetni, táján menteni lehetett. De az már teljesen menthetetlen eljárás volna, ha az ilyen hatványra emelt bevallásokat most a segélykiosztásánál is zsinórmértékül vennék. Mert az mégis csak lehetetlen, hogy egy gyülekezet csak azért, mert 1903-ban építkezés folytán erősebben volt megterhelve, in infinitum nagyobb segélyben részesüljön, mint a mennyi őt a többi gyülekezetek sorában igazság szerint megilletné.

De rosszul megválasztott és hibás is a számítás alapja. ha azt az alapot az 1903. évi egyházközségi bevallások képezik, mert akkor a köznép közé a nagybirtokosokat is felvettük; ami akkor talán helyén való lehetett, de nem helyes most, mikor az államsegély igazságos szétosztásáról van szó.

Mi azt a panaszt, hogy egyházunkban a hívek túlságosan megvannak terhelve, sohasem vonatkoztattuk a nagybirtokosokra, hanem mindenkör úgy értettük, hogy a köznép, faluhelyen az úgynevezett parasztság, a kisbirtokosok, a zsellérek (akiknek csak házuk van), a pásztorok, napszámosok és házas családok vannak erejükön felül megadóztatva. Azért midőn most a miniszter a hívek terhein könnyíteni akar, nézetem szerint az volna az egyedül helyes eljárás, hogy minden zavaró körülményt mellőzve, magát a teherviselő szegény népet állítsuk szemünk elé, s úgy mérlegeljük teherviselését. Mert zavarólag hatnak a nagybirtokok ennél a számításnál. Az ő állami adójuk nagy, egyházi rendes járandóságuk aránylag csekély; minélfogva egy-két nagybirtok az egész egyházközség adózási százalékát igaztalanul mélyen lenyomja. Ime egy példa a nógrádi egyház egyéből. Guta egyházközsége úgy van feltüntetve a táblázatban, mint a melynek csak akkor volna állami segélyre szüksége, ha az egyházi adó országszerte az állami adó 20%-ára szállíthatnák le, ami más szóval annyit jelent, hogy Guta nem kap semmit, mert a kilátásba helyezett államsegélyvel 30%-nál nem fogunk lejjebb jöhetni. Időben és a viszonyokat nem ismerő ember ebből azt következtetné, hogy az a Guta nagyon gazdag egyház lehet, amelynek talán nagy alapítványai, tőkái és birtokai vannak, hogy hívei oly feltűnően kevéssé vannak megadóztatva. A valóság pedig az, hogy alapítványai — fájdalom — nincsenek, de igen is vannak földesurai, s azok miatt a nép nyomorát meg nem láthatjuk. Ott a lelkésznek a hívány szavai szerint „pásztoroktól, juhászoktól és azoktól, a kiknek semmijök nincs, valamint házas szolgálktól egy-egy kila (62 liter) rozs”, a tanítónak pedig $\frac{1}{4}$ kila rozs jár. Azonfelül a hívekre az állami adó arányában is rendes egyházi adó van kivéve, mert költségvetésük évről-évre százakra menő hiánnyal záródik. Hanem azért Gután azok, „a kiknek semmijök nincs,” viselni fogják tovább is a nagy terhet, mert a hivatalos táblázat kedvezőnek tünteti fel az egyházközség anyagi helyzetét.

Ilyen zavarokat okoznak a nagybirtokok a kis emberek között. És én nem is értem, miért kellett összehozni a kettőt, mikor oly nagyon különböznek egymástól. Gyakorlati célját nem látom. Mert én így fogom fel a dolgot: Ha az a táblázat az én egyházamról azt állítja, hogy 50%-nál még nincs állami segélyre szükségünk, az annyit jelent, hogy ha én minden hívemmel állami adójának 50 százalékáig megadóztatom, akkor az így befolyó összeggel fedezve

lesznek összes egyházi rendes szükségleteink. Hát az én népem ebbe szívesen belemenne, mert az ő személyes járandóságai és szolgálmányai az 50%-ot jóval felülhaladják. De szabad-e a nagybirtokra 50% egyházi adót kivetnem, mikor a zsinati törvény 253. §-a egészen érthetően kimondja, hogy a személyes járandóság 25 frtnál nagyobb nem lehet? Még azt a tanácsot sem követhetném, hogy alkalmazzuk a törvény 259. §-át, melynek szavai szerint „a személyes járandóságok s az egyenes állami adó alapján kivetendő járulékok közti arányt... maguk az egyházközségek határozzák meg”. Vegyük tehát kicsire a személyes járandóságot és a többi állami adó arányában vessük ki az összes hívekre, tehát a nagybirtokosokra is. Kérem, nem lehet, nem szabad, nem engedik meg. Ezelőtt 2 évvel a kochanóci (trencsénmegyei) egyház próbálkozott meg velem, de a kerület elutasította. És nagyon helyesen tette. Nem való a mi szerény lelkészi fizetéseinket egy biztos alapról bizonytalanabbra tolni át. A nép örökéletű, a nagybirtok nem az. És ha eladják, nagy zavarok támadnak belőle.

De hát mit jelent akkor a táblázat 50%-a, ha az nem igazán 50%? És micsoda értéke van annak a szép szónak, hogy 50%-nál állami segélyre még nincs szükségünk?

Ha hibás a számítás alapja, az eredmény sem lehet kifogástalan.

Végig nézek a táblázat nógrádi csoportján és elámulok. Eddig úgy tudtam, sőt úgy tudom most is, hogy a mi egyházmegyénkben a hívek, kevés kivétellel, csaknem egyenlően vannak megterhelve. És a táblázat mégis mily óriási különbségeket mutat. Az egyik gyülekezetnek már a 80%-hoz is ezrek keltenének, míg ellenben egy másiknak még 30%-nál sem jutna semmi. No hát ez teljesen lehetetlen.

Rendes egyházi költségvetéseinkben különösen két tétel van, a melyek súlyosabban reánehazednek a népre. Ez a két tétel: a tisztviselők fizetése és a szolgálmányok. És hogy e tekintetben mennyire vannak egyházközségeinként megterhelve a hívek, azt a papi és tanítói híványok mutatják. Ezek alapján biztos összehasonlítást lehet tenni az egyes gyülekezetek teherviselése között.

Kezemenél vannak a nógrádi egyházmegye összes papi és tanítói híványai. Ezekkel rávilágíthatnák az egész nógrádi csoportra. De minthogy ez már kissé lokális kérdés — és a lap tere sem engedi meg, — azért csak a legkiáltóbb ellentétekre szorítkozom.

1. Nagylamon (az anyaegyházban) a telkes gazdák igavonóik száma szerint fizetik a lelkészt és tanítót. Ott $\frac{1}{4}$ telkes gazda (2 igavonó után) fizet a lelkésznek és tanítónak összesen 86 liter rozsot; a zsellér, iparos és pásztor 55 litert. A lelkész, tanító ingatlana, melyet a hívek tartoznak megmivelni (lélekszám 715), kerek számban 45 holdat tesz ki.

Béren (az anyaegyházban) $\frac{1}{4}$ telkes gazda fizet a lelkésznek és tanítónak összesen 77 liter rozsot; a zsellér és iparos szintén 77 litert, pásztoember 31 litert. A lelkész és tanító megmivelendő ingatlana 48 hold (lélekszám 673).

Látnivaló, hogy e két egyházban a hívek terhei közt nagy különbség nincs, és a táblázat mégis óriási különbséget mutat. Mert Nagylam már a 80%-nál 2136 koronát kapna, Bér ellenben még 40%-nál sem kapna semmit. Az ő dotációja csak a 30%-nál kezdődne szerény 542 koronával, a mikor már Nagy-

lamnak 4055 korona jutna, ami már oly csinos összeg, hogy abból minden tisztviselőjét kényelmesen kifizethetné, mert a lelkész fizetése hivatalosan csak 1612 koronára van becsülve, pedig abba az ingatlan hasznélvezete is bele van számítva.

2. Alsósztergályban (az anyában) $\frac{1}{4}$ telkes gazda 1 kila búzát fizet a lelkésznek és $\frac{1}{4}$ kilát a tanítónak. A zsellérek és iparosok csak egy-egy csibét adnak a lelkésznek és 40 fillért készpénzben. Megművelendő ingatlan 43 hold (lélekszám 578).

Bánkon (az anyában) $\frac{1}{4}$ telkes gazda 1 kila rozst ad a lelkésznek és $\frac{3}{8}$ kilát a tanítónak. A zsellérek csak úgy megadják a csibét, mint Esztergályban, de a mellett még 1 kila rozst is fizetnek a lelkésznek és $\frac{1}{4}$ kilát a tanítónak. Megművelendő ingatlan 40 hold (lélekszám 451).

Bánk tehát a hiványok szerint határozottan erősebben van megterhelve. És a táblázat mit mond? Alsósztergály 80%-nál kapna 1385 koronát, 30%-nál 3130 koronát, a szegény Bánk azonban még 30%-nál sem kapna semmit.

3. Nógrád-Szennán (az anyában) igavonók száma szerint megy gabonában a fizetés, és pedig 2 igavonó után ($\frac{1}{4}$ telkes gazda) 62 liter rozst (esetleg 31 l. rozst és 31 liter búzát) ad a lelkésznek és 11 liter rozst a tanítónak. Zsellérek, iparosok és pásztorok gabonát nem, hanem csak 1—1 csibét adnak a lelkésznek és 20—20 fillért a tanítónak. Megművelendő ingatlan kerekcszámban 34 kat. hold.

Vanyarcon $\frac{1}{4}$ telkes gazda fizet 62 liter rozst a lelkésznek és 31 litert a tanítónak. A zsellérek, iparosok, pásztorok, napszámosok és házas cselédek a lelkésznek szintén 62 liter rozst, a tanítónak 15 $\frac{1}{2}$ liter rozst kötelesek fizetni, és e mellett csak úgy megadják a csibét is, mint Szennán. Megművelendő ingatlan 54 kat. hold.

Hát nincsen-e a vanyarci szegény nép sokkal súlyosabban megterhelve, mint a szennai? És a táblázat mégis azt mondja, hogy 50%-nál Vanyarcnak még nincs segílyre szüksége, de Szennának igen, még pedig 2531 koronára.

Igy folytathatnám véges-végig, és az eredmény mindig ugyanaz volna. S valószínűnek tartom, hogy az nemcsak Nógrádban, hanem más egyházmegyékben is így van. Mert a számítás alapja hibás.

Ha már most ezt a táblázatot megvalósítanák és az egyik egyházközség tagjai megtudnák azt, hogy a szomszéd gyűlkezet népéről csaknem az összes terheket levették, míg ellenben az ő terheket érintetlenül meghagyták, holott már azelőtt is ők voltak jobban megterhelve: ebből a magyarországi ev. egyházban oly háborúság támadna, a melyet nehéz volna lecsendesíteni.

Azért tisztelettel kérjük az intéző köröket, tegyék félre ezt a hibás táblázatot és kezdjék előlről a munkát. Irassák össze újra az adót szigorú ellenőrzés mellett. Mert ahol pénzről van szó, ott az ellenőrzés föltétlenül szükséges. És a számításnál az erején felül megterhelt népet állítsák előtérbe.

Ily módon az igazságot, a mennyire az emberileg lehetséges, meg fogjuk tudni közelíteni.

*

Maróshy Emil.

U. i. Sok szó esik most a nyugdíjintézetéről és sokan zúgolódnak a javaslatnak azon pontja miatt, hogy a congruás lelkészek ne kifejezetten 2400 koronát, hanem csak fizetésük erejéig kapjanak nyugdíjat. Szerintem ez a panasz egészen alaptalan. A congruába nincs beszámítva a lakás és kert, valamint

a természetben adott járandóságoknak tizenhatodrésze sem. A nyugdíjazásnál azonban a lakást figyelmen kívül hagyni nem lehet. Ha tehát azon lelkésztársaink fizetésük erejéig kapnak nyugdíjat, a legutolsó congruás lelkész is eléri a 2400 koronát.

EGYETEMES NYUGDÍJINTÉZET.

Leintett viszonzválasz.*

Nt. Gyürky Pál egyetemes nyugdíjintézeti ügyvivő úrnak.

E lap f. é. 49-ik számában jelent meg Nt. ügyvivő úrnak azon felelete, melyet a nyugdíjintézet újjászervezését célzó javaslatára tett észrevételeimre adott. E felelet zárszavában ez áll: „Ujabb javaslatomnak elkészítéséig, bárha provokálnám is, e tárgyban nem nyilatkozom.“ Ez Nt. ügyvivő úr egyéni joga, melyet akkor gyakorol, amikor akar. Nem akarom provokálni, de állításai ellen védekezni kell. Ha feleletében tárgyilagos s személyemet nevétségessé tenni nem akarja, nem is reflektáltam volna feleletére, mert tapasztaltam már eddig is, hogy ily kicsi ember, minő én vagyok, hasztalan vet fel bármi üdvösnek vélt eszmét; a nagyok ezt jobban tudják és nem is fogadják el. De így a nevétségessé tevés ellen tiltakoznom kell.

Bár nyíltan nem mondja ki, de sorai közt kiolvasható, hogy észrevételeim megtevésében felületességgel vádol a Nt. ügyvivő Úr. Igaz, hogy oly minden egyes §-ra kiterjeszkedő részletes gonddal, mint azt Ihsz László lelkésztársam cselekedte, nem bíráltam javaslatát. Nem bírálhattam pedig azért, mert az egyetemes gyűlés közelségének tudata siettetett s így csak a főbb pontokra terjeszkedhettem ki, amelyek számokkal dolgoznak. Én ugyanis azt hittem, hogy nyugdíjintézetünk jövő alakulásának ez évi egyetemes gyűlésen el kell dölnie. E hitemben csalódtam. És ez szerencse, mert az egyetemes gyűlésig csak arra alakult ki a közvélemény, hogy a nyugdíj mindenkire nézve egyenlő nagyságú legyen. Az újjászervezést célzó javaslatra tett észrevételek az egyetemes gyűlés megtartása után jelentek meg. S talán nem tévesztik el hatásukat!

A Nt. ügyvivő Úr azt mondja észrevételeimnek a nyugdíj nagyságát kifogásoló pontjára, hogy azért ajánlom az 1600 koronás nyugdíjat, mert kétszer 800, az 1600. Ugyan kérem, miféle elemi iskolai leckéztetés ez? Hisz ezt maga a Nt. ügyvivő Úr sem hiheti el, nem szabad elhinnie, miután annak a tiszai kerületnek egyik mindenhatója, melynek 1906. évi közgyűléséhez, a nyugdíjintézet revidiálása alapjául készített javaslatom a brassói esp közgyűlése által felterjesztett. E javaslatomban a nyugdíjintézet 1905. évi kimutatása után, hozzá számítva az 1906. és 1907. évi kiosztható bevételeket: számokkal mutattam ki, hogy a nyugdíjintézet jövedelme az 1600 koronás nyugdíjat rázkódtatás nélkül megbírja, tehát 1908. január 1-vel emeltessék fel a nyugdíj 1600 koronára.

Tehát nem azért mondtam ez összeget, mert kétszer 800 az 1600, hanem azért, mert a nyugdíjintézet vagyona e felemelést megengedi. Ha a Nt.

* Gyürky Pál egyetemes nyugdíjintézeti ügyvivő úr lapunkban nemrégiben közölt cikkére többfelől is viszonzválaszok érkeztek. Leadjuk őket a beérkezés sorrendje szerint, leadjuk ezt is, bár — őszintén megvallva, — az ügy érdekében fekvőnek tartottuk volna a személyes reflexióktól való tartózkodást. Szerk.

ügyvivő Urat a gunyulódás terére követni akarnám, viszont elmondhatnám, hogy a Nt. ügyvivő Úr azért ajánlott 2400 koronás nyugdíjat, mert háromszor 800 = 2400. Igaz, hogy még így is felettem áll, mert én csak kettővel, Nt. Úr pedig hárommal is tud szorozni.

Hogy annál nevetségesebbé tehessem, még hibás idézéshez is folyamodik a Nt. ügyvivő Úr. Ugyanis így idéz: „Számadásom alapján stb.“ Hát én ezt sohasem írtam, sohasem mondtam, mert jól tudom, hogy nem kezelem a nyugdíjintézet vagyont, tehát róla számadást sem készíthetek. Az én észrevételemben ez áll: „Számításom alapján a nyugdíjintézet válságának veszélyét látom abban stb.“ Számítanom pedig talán nekem, kis embernek is szabad, sőt mivel a nyugdíjintézetnek igénytelen tagja vagyok, számitani kötelességem is, amennyiben az intézet java és kára az én javam, az én károm is. E kötelességemet már 1906-ban megtettem. Ha a Nt. ügyvivő Úr is akkor elkészíti javaslatát és az összes nyugdíjintézeti tagoknak — hozzászólás végett megküldi, — úgy a január 1-e nem talál bennünket remény és kétség között ingadozva; hanem a közvélemény kialakulása mellett, ha nem is minden, de a nagy többség jogos kívánságait összeegyeztető alapszabály alapján nyugodtan és bizalommal nézhetünk jövőnk elé.

Azt veti szememre a Nt. ügyvivő Úr, hogy nem rendelkezem azokkal az adatokkal, melyeket felsorol samelyek a nyugdíj nagyságának kiszámításánál egyéneenként mértegelendők. Ebben tökéletes igaza van. Amde ezekre a szövevényes és szerintem az igazság mérlegét hol jobbra, hol balra billentő adatokra nincs is szükségem. Az én egyszerű s mindenki által könnyen érthető számításom alapja: a nyugdíjintézet felosztható évi jövedelme és a nyugdíjjogosultakat egy-egy egységnek véve a beállható nyugdíjaztatások, amint ezt 1906-ban készített javaslatom kivonataként észrevételeimmel együtt közöltem.

A nyugdíjképesség elérésére az általam javasolt 35 évi szolgálatot kevesli a Nt. ügyvivő Úr! Bizonyára nem ismeri azon lelkésztestvérek fáradtságos, egészséget kockáztató munkáját, akik szélbenviharban, esőben-hóban, rázós szekéren 2—5 órai utat is kénytelenek megtenni, hogy egy-egy hívőket utolsó útjára előkészíthessék s haláluk esetén a temetőbe kikészíthessék. Ha ezt ismerné, bizonyára nem keveselné a lelkészek 35 szolgálati évét a theol. tanárok számára általa javasolt 30 szolgálati évvel szemben. Mert kérdelem, kinek a testszervezete, egészsége és élete van nagyobb kockára téve? a theol. tanáré-e? aki fűtött szobában, kényelmesen prelegál hallgatóinak, vagy azé a lelkészé-e? akinek útját fentebb leírtam s aki az Isten szabad ege alatt kénytelen sokszor prédikálni egy-egy elhalt híve felett? Azt hiszem, Nt. ügyvivő Úr is belátja, hogy e tekintetben a theol. tanároknak nagy előnyük van felettünk, lelkészek felett és ha ők 30 évi szolgálat után megérdemlik a nyugdíjat, úgy 35 évi szolgálat után rászolgálunk arra mi is.

Kemény, sújtó kijelentésnek nevezi zárószavaimat s azzal nyugtatja meg magát, hogy nem mértegeltem eléggé, amit mondtam. Hát Nt. ügyvivő Úrnak ez esetben nem lehet nagy megnyugtatósa, mert szavaimat kétszer is latra vetettem, mielőtt leírtam azokat, tehát nagyon is mértegeltem, mit mondok, ugyannyira, hogy még kárhoztatása után is

fenn kell azokat tartanom. Engedelmet kérek, az olyan osztóigazság, mely egyenlő befizetés mellett a lelkészi fizetés nagysága szerint 1600—5. 6000 koronára nyugdíjat akar egyeseknek juttatni, nemcsak hogy közel nem jár az igazsághoz, de homlokegyenest ellenkezik azzal. Szíveskedjék a Nt. ügyvivő Úr a nyugdíjintézet tagjait megszavaztatni, biztosra veszem, hogy nem maradok magamra, hanem a nagy többség velem együtt azt mondja: „Egyforma befizetés mellett egyforma nyugdíjat követelek.“ Ezzel megfelelttem a szeretet követelményére is, mert amit nem kívánok magamnak — a megrövidítést; azt nem teszem embertársamnak se.

Tehát amit megírtam, megírtam. Belőle visszavonni valóm nincs. Vele állok vagy esem.

Barcaújfalu, 1907. december 23.

Horváth László.
ev. lelkész.

BELÉLET.

Boldog új évet kívánunk lapunk összes barátainak, kedves családjaiknak és magyarhoni ág. h. ev. egyházunk minden lelkes fiának és leányának. Az Úrnak kegyelme engedje, hogy az ő tiszteletére emelt Sionokban, iskolákban, intézményekben hű és áldozatkész evangélikus szellem arasson sok sikert Isten országának javára! Legyen velünk az Úr! Áldjon meg mindannyiunkat az Úr! Nyiregyházán, 1908. jan. 1. — *A szerkesztőség és kiadóhivatal.*

Lapunk mai számával veszik összes t. olvasóink a múlt évfolyam tartalomjegyzékét és az erdélyi ref. egyházkerület értekezletének nyomtatott felhívását Rauwenhoff hírneves, „A protestantizmus története“ c. műve magyar kiadásának pártolása iránt.

Halálozas. Súlyos csapás érte Wargha János kesnyői lelkésztársunkat. Élete egyetlen reményét, Gyula fiát, a besztercebányai kir. kath. főgimnázium V. oszt. növendékét ragadta el tőle a halál. Az Úr, a ki sebeket osztogat, kötözze be a gyászborúlt szülék szívének e mély sebéit is atyai kegyelme vigasztalásával! A gyászjelentés ekként hangzik:

Ifj. Vargha János és neje szül. Grexa Emilia saját, valamint az összes rokonaik nevében mélyen szomorodott szívvel tudatják forrón szeretett egyetlen fiuk Vargha Gyula besztercebányai kath. főgimn. V. osztálybeli tanulóknak Besztercebányán, f. évi december 17-én reggel 8 órakor rövid szenvedés után, életének 15-ik évében történt gyászos elhunytát. A boldogult drága halottnak hült tetemei f. é. december 18-án fognak Besztercebányán, d. u. 1 órakor a 31. sz. házban beszenteltetni s f. hó 19-én d. u. 3 órakor Zayugrócon az evang. szertartás szerint örök nyugalomra tétetni. A béke angyala őrkdjék a drága gyermek porai felett!

Hymen. Wallrabenstein Jakab újbánovcei lelkész, lapunk hű munkatársa eljegyezte *Engisch Katinát* Szeghegyen. — *Boczkó Eelk* nyiregyházi tanító eljegyezte Petrenko Jolánt Köviben. Lelkész- és tanító családaink e benső örömét kísérje az Úr legjobb áldásaival.

Karácsonyfa. A pápai ev. elemi iskola szegény növendékeinek és a gyülekezet szegényeinek gazdag karácsonyfát készített az evangéliumi jótékonyág. Ruha, ételneműekben, papir- és írókészletben, készpénzben több mint 500 K értéket halmoztak össze számukra a jó szívek, amelyek között a püspök szép adományától kezdve ott látjuk majdnem minden pápai evang. családnak valamely kedves ajándékkal való hozzájárulását... Valóban, ez az igazi evangéliumi keresztényesség!

Magyarok! A kész ruha bécsi gyári munka!

KLEIN ADOLF

férfi-szabó-üzlete BUDAPEST,
VI., Dessewffy-utca 23. sz.

Készít mérték szerint öltönyt vagy felöltőt
15 forinttól feljebb valódi gyapju szövet maradé-
kokból — Több évi tapasztalatomat Neuländer
Testvérek és Weiner és Grünbaum cs. és kir.
udvari szabóknál szereztem. 13—2

•• MŰVÉSZIES MUNKA. ••

Az oly csunya és kellemetlen női arc-
szőr eltávolítására legalkalmasabb a

RASOLIN.

Néhány perc alatt a szőrt az arcról
vagy kézről minden fájdalom nélkül
eltávolítja.

Egy doboz ára 2 korona helyben, vidékre 2
korona 50 fillér előzetes beküldése mellett
52—2 bérmentve.

Magyar gyártmány! Egyedüli készítő! Magyar gyártmány!
„RASOL“ vegyipari vállalat
BUDAPEST, VI., Váci-körút 55.

Postai és vasuti szétküldés naponta a világ minden részébe.

„EL A BOROTVÁVAL!”

mely már oly sok 1000 és 1000 embernél **börbe-
tegséget** és más **szerencsétlenséget** okozott.

Borotválkozzunk „Rasol“-al kés nélkül.

Ezen teljesen ártalmatlan vegyszerekből összeállított
borotváló por a szakállt annyira megpuhítja, hogy az
az arcról elválik és az arc bársónysima lesz.

Használata egyszerű, mindenki maga kezelheti.

Ára 1 kilogramm (elegendő 30-szori használatra) hely-
ben K 2.40, vidékre K 3.—, előleges beküldése
mellett bérmentve, utánvétellel K 3.20.

Egyedüli készítő! Magyar gyártmány!

„RASOL“ **VEGYIPARI VÁLLALAT**
BUDAPEST, VI., Váci-körút 55. sz.

52—2

RAKTÁRAK BUDAPESTEN:

Török József gyógyszerárában, Király-utca 12 — Neruda N.
drogériájában, Kossuth Lajos-u. 7. — Molnár és Moser dro-
gériájában, Koronaherceg-utca 11. — Detsényi Frigyes dro-
gériájában, Marokkói-u. 1. — Detsényi Károly drogériájában
Fürdő-utca 10. — Podor Márton drogériájában, Király-u. 31.
Ács Mihály drogériájában, Lipót-körút 27. szám. És minden
drogériában és illatszerkereskedésben.

Tisztviselő-kölcsön!

20,000.000 korona áll rendelkezésre
1600 koronán

felüli törzsfizetéssel **biró köztiszt-
viselőknak, katonatiszteknek, nyug-
díjasoknak és nyugdíjképes magán-
hivatalnokoknak** $3\frac{1}{2}$ százalékos alapon
10—20 évi törlesztésre, legtöbb esetben
kezes nélkül, szerény utólagos díjazás-
sal. Semmi levonás! Régi tartozásokat
konvertálunk! Megkeresésnél közlendő:
életkor, szolgálati idő és törzsfizetés.

✠ **Országos hitel- és** ✠
kölcsönszerző vállalat

BUDAPEST, VII. ker., Izabella-utca 67.

(Andrássy-ut mellett.)

52—1

VALDMANN ALBERT

photocinkografiai műintézete

Budapest,

VIII. ker., Népszínház-utca 45.

Készít

CLICHÉKET

művek, folyóiratok, árjegyzékek

és minden egyéb nyomtatványok

részére a legjobb kivitelben, a

legolcsóbb árak mellett. •

Felvilágosítással és árajánlattal

52—1 **készéggel szolgálunk.**

Elsőrendű ajánlatok! Elsőrendű ajánlatok!

Személyi hitel! Kezes és kezes nélkül katonatisztek-, papok-, lelkészek-, udvari-, állami-, megyei- és magán-tisztviselők, tanítók, kereskedők, iparosok, nyugdíjjogosult hölgyek, kereskedelmi alkalmazottak és magánosoknak $\frac{1}{4}$ —20 évig terjedő időre havi, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ és egész évi tőkekamat-törlesztéssel! Különlegesség: A páris—bécsi enquete értelmében tőkésitem a jövedelmet.

Jelzálog hitel! 300 koronától feljebb I. II. és III. helyre földek-, városi és vidéki házak, nyaralók, gyárak, fürdőépületek, malmok, ásványviz és egyéb források és kőbányákra, a becsérték $\frac{3}{4}$ részéig.

Építési hitel! építésfélben levő ingatlanokra amilyen arányban az építkezés előrehaladt.

Bank- és magánadóságok konvertálása!

Előnyösen! **szolid** alapon és **gyorsan** eszközölöm mindezen fenti műveleteket elsőrangú bel- 30-2 és külföldi intézetek által.

ZÁBORSZKI JÓZSEF

leszámitoló és bankiroda, Budapest, VI., Sziv-u. 28.

Válaszbélyeg meliékendő. • Kérjen prospektust.

ZORN MÓR

BUDAPEST—BÉCS.

Butorszállítási és
beraktározási
vállalata.

==== Képviselve: =====
bel- és külföldön minden
==== nagyobb városban. =====

BUDAPEST,

VIII. József-körut 18. szám.

26—4

Ki akar pénzkölcsönt!?

Felvilágosítás díjmentes, válaszbélyeg ellenében.

4—4 $\frac{1}{2}$ %-os pénzkölcsönt

◇ közvetítünk a következő feltételek mellett: ◇

FÖLDBIRTOKRA

65 évre 2·50%-ra	30 évre 3·20%-ra
60 évre 2·60%-ra	25 évre 3·65%-ra
40 évre 2·85%-ra	20 évre 3·95%-ra

Ezen csekély százalékban tőketörlesztés és kamat bentfoglaltatik.

BOTH DEZSŐ BANKKÉPVISELETE

Budapest, VII., Rottenbiller-u. 1. szám.
Augusztus hó 1-től Szövetség-utca 2/B.

Nemkülönben személykölcsönt katonatiszteknek, papoknak, tanítóknak, vasuti és gyári alkalmazottaknak, kereskedőknek stb. előnyös visszafizetésre.

Tisztviselőkölsön 5—25 évi időtartamra kötelezvény ellenében, fizetelőjegyzésre kezes nélkül. 1000 korona kölcsön után törlesztés és kamat címén fizetendő havonta 8, 10, 12, 15 kor. Levélbeli megkeresésnél megírandó: állás, fizetés, kitöltött szolgálati idő és életkor. Ily kölcsönöket 15—20 nap alatt folyósítatunk.

◇ Törlesztéses jelzálogkölsönt ◇ szilárd anyagból épült lakházakra, valamint telkekre, építkezésekre 10, 15, 20, 25, 30, 40 és 50 év alatt leendő törlesztésre. 26—2

Beck Károly, Budapest

épület- és mulakatos, szabadalmazott ablakszellőztető készü-
+ lék és üzemkődő zajnélküli ajtócsukó-készítő +

VIII., József-utca 14. szám.

Mértékvétel végett szivesked-
jék hozzám fordulni. 🍀 🍀 🍀

Ablakszellőzők ára:

Legnagyobb, legnehezebb és diszes	25.— kor.
Rendes ablakok iskolák, inté- zetek és magánlakásokhoz	13.— "
Könnyebb, szimpla ablakokhoz	9.— "
Klozetek	6.60 "

Szabadalmi szám 16.794. Költségvetések ingyen.

Ablakszellőztető készülékeimet a következő nevezete-
sebb helyeken használják: Nemzeti Kaszinó, Keres-
kedelmi minisztérium, Ref. főgimnázium, M. kir. Lu-
dovica, Kispesti állami elemi iskolákban s több kórház
és iskolában és vidéken is kitérőnek bizonyultak

3.500 darab már használat-
ban van. 30—4